

TASAVVUF İLMİNİN ÖNEMİ

Eûzubillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn senedinâ ve mededinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn ve men tebiahû bi-ihşânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'd:

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem. Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

حَتَّى يَرْجِعَ

Men harace fî talebi'l-ilmi fe-hüve fî sebîlillâhi hattâ yercia.

Ravâhu Tirmîziyyü rahmetullâhi aleyh.

a. İlim Elde Etmek İçin Yola Çıkmak

Muhterem kardeşlerim!

Tirmizî *rahmetullahi aleyh*'in hadîs-i şerîf kitabında rivayet ettiğine göre, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyurmuşlar ki;

“Kim ilim elde etmek dileğiyle çıkarsa, dönünceye kadar *fî sebîlillah* hareket etmiş olur, Allah yolunda olmuş olur.”

Bu çıkışı, evinden çıkıp medreseye alimin yanına, ilmin öğretildiği yere gidinceye kadar, oradan dönünceye kadar olmuş olabilir. Veyahut yetiştiği köyünden, kasabasından, şehrin-den, beldesinden çıkıp ilmin çok kuvvetli olduğu büyük diyarlara geldiği zamana kadar olabilir. O ilim öğrenmek için geçirdiği zaman, *fî sebîlillah*, “Allah yolunda” geçirilmiş zaman oluyor.

Onun için, Rabbimiz Teâlâ bizi ilim erbâbıyla beraber haşreylesin. İlmi sevenlerden eylesin.

“Kim alim ise veya talebe ise veya dinleyici ise veya bunları seven kimse ise -ilmi ve ilim meclislerini seven kimse ise- onlar hayırlı

kimselerdir; Allah'ın rahmetine, mağfiretine nâil olurlar. Bundan gayrisinde hayır yoktur.” diyor Peygamber Efendimiz.

Onun için, tevâfukan ve işâreten, mânevî bir işaret olarak burada bulunduğumuz zaman kitabın sayfalarını kura ile çektiğimiz halde, her sayfasında ilim ile ilgili bir hadîs-i şerîfin çıkması bize bir ders olsun inşaallah. Her tür ilimle olan iştigalimizi intizama sokalım. Her zaman hadîs-i şerîflerden, âyet-i kerîmelerden, fıkhnın kavâidinden, dinin ahkâmından, ilmin bablarından bir bâbın öğrenilmesinde vaktimizi harcayarak sevabımızı arttıralım.

مَنْ أَمْسَكَ بِرِكَابِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ لَا يَرْجُوهُ
وَلَا يَخَافُهُ غُفِرَ لَهُ

Men emseke bi-rikâbi ahîhi'l-müslimi lâ yercûhu ve lâ yehâfuhû gufire lehû.

İbn Abbas radiyallahu anhümâ'dan Taberânî rivayet etmiş ki;

b. Müslüman Kardeşinin Bineğine Binmesine Yardımcı Olmak

“Bir kimse müslüman kardeşinin bineğine -atına veyahut devesine- bineceği zaman...”

Mâlum, eyerin iki tarafından aşağıya doğru ayağın ilk defa basılmasına yarayan bir şey sarkıtılır, ayak oraya sokulur. Buna “üzengi” diyoruz. Ondan sonra kişi *Bismillâhirrahmânirrahîm* [der,] hayvanın üzerine biner. Bu üzeniği de ayağına denk getirmek için birisi üzeniği tutuverirse şu tarafta, onda sonra öteki binecek olan şahıs *Bismillâhirrahmânirrahîm* [der,] ayağını üzenige koyar, ondan sonra iner.

“Kim bir müslüman kardeşinin üzenisini tutuverirse, atına, bineğine veyahut devesine binmesine yardımcı olursa ve dizgininden tutuverip onun binmesini kolaylaştırırsa...”

Lâ yercûhu ve lâ yehâfuhû. “Ama bunu kendisinden bir şey umduğu için değil...”

“Bana bir bahşış verir. Zengin bir adamdır, bu tarafların ağasıdır, paşasıdır. Bize elbette bir menfaati dokunur.” diye bir şey umduğu için değil.

Ve lâ yehâfuhû. Yahut, “Ben buna bu yardımı yapmazsam benim canımı okur, bir yerden bana bir zarar verir. Bu adam neme lazım, şerrinden kurtulmak için bunun biraz böyle üzengisini tutuvereyim de şerrine uğramayayım.” demek suretiyle değil...

Ne korkuyor, ne ümit besliyor. Niçin yapıyor o zaman?

Müslüman kardeşi olduğu için yapıyor. Müslüman kardeşi olduğu için onun üzengisini tutuyor. Mühim bir şey değil, nihayet onun üzengisini tutmak; o tutmasa sanki ötekisi binemez mi? Yine biner. Ama;

Gufire lehû. “Allah bundan dolayı onu afv u mağfiret eder.”

Müslümanın müslümana olan sevgisinden ve bağlılığından dolayı küçücük bir hizmet dahi Allah’ın rahmetine ermeye vesile oluyor.

Muhterem kardeşlerim!

Dikkat edilirse Allahu Teâlâ hazretleri, birtakım duyguları değerlendiriyor. Doğrudan doğruya davranışları, hareketleri değil, o ha-

reketlerin temelinde yatan duyguları değerlendiriyor. Aynı hareketi yapmış olsan, bir şey umduğu için yapmış olsan kıymet yok. Aynı hareketi yapmış olsan, adamdan korktuğun için, korku belasına yapmış olsan yine kıymeti yok. O halde değerli olan onun üzengisinin tutulması değil; değerli olan müslümanın müslümanı ivazsız, garazsız, art niyetsiz, kötü maksatsız, hâlis kalp ile, temiz niyet ile sevmek. Allah işte bu temiz kalpten dolayı mükâfatı veriyor. Mağfiret olmasının sebebi bu.

Tasavvuf dediğimiz ilim yolu da, amellerin Allah tarafından kabul olunmasına sebep olacak ilk şartları inceleyen bilim dalıdır. Birçok ilim dalı var. Hadis ilmi; Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinin rivayetini ve metnini inceleyen bir ilim, şerhini yapan bir ilim. Tefsir ilmi; Kurân-ı Kerîm'in meselelerini açıklayan ve mânasını insanların anlayacağı şekilde izah eden bir ilim. Fıkıh ilmi; zâhir amellerini, yani abdestin, namazın, orucun, haccın, ibadetin, taatin nasıl yapıldığını, [insanın bunları nasıl] yapması gerektiğini bildiren bir ilim dalı. İşte tasavvuf da, amellerin Allah tarafından kabul olunması için gerekli olan kalbî şartları,

mânevî şartları bildiren ve öğreten ilim dalı.

Onun için tasavvuf olmazsa bir müslümanın işinden hayır gelmez, amellerinden de hayır gelmez. Çünkü böyle üzengi tutar ama art niyeti vardır; hava alır. İbadet yapar ama gösteriş için yapar, riya için yapar; hava alır. Hayır hasenât yapar ama ihlâssız yaptığı için yalnız hava almakla kalmaz, belki cezaya uğrar. Çünkü Allahu Teâlâ hazretleri ihlâssız, riya üsüm'a ile, gösteriş için, şöhret için yapılan amelleri kabul etmediği gibi, riya sahibi olan kimseyi de cezalandırıyor.

O bakımdan tasavvuf, dinî ilimlerin baş tacıdır, en önde gelenidir, en zarurîsidir. Tasavvuf ilmi olmazsa öteki amellerimizin kabulü sağlanmamış olur. Eve şebekeyi döşediniz ama cereyanı vermediniz gibi olur.

İnsanoğlu bir dakika önce gezerken ruhu çıktıktan sonra şurada uzanıp kalıyor. Kalbi var, kasları var, midesi var, beyni var, gözü var, kulağı var. Belki tıbbî bakımdan hücreleri daha canlı. Oradan mesela böbreğini alıyorlar, başka bir hastaya takıyorlar, çalışıyor. Kalbini

alıyorlar, başka bir hastaya takıyorlar, çalışıyor. Gözünü alıyorlar, başka bir hastaya takıyorlar, çalışıyor. Adamın “hoh” deyip nefes vermesinden sonra, ölüyor ama tıbben bedeni daha ölmemiş. Bedenin bazı parçaları canlı, yedek parça olarak başka bir yerde kullanılma imkânı var. İşte o ruhu gittikten sonra o cesedin bir işe yaramadığı gibi, tasavvuf olmadığı zaman da İslâmî öteki ilimlerde ve amellerde kişi istenilen verimi sağlayamaz, fayda sağlayamaz. Bilmez ki...

Mesela Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

“Nice oruç tutan insan vardır ki akşama kârı sadece aç ve susuz kalmaktan ibarettir.”

Kişi; “Ama ben sahura kalktım. Sahurdan sonra da ağzıma bir lokma yemek almadım, su içmedim. İftara kadar da bekledim.” diye[bilir.]

Niye?

Çünkü orucun batinî, tasavvufî birtakım şartları vardır. O şartları Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîflerde bildiriyor. O şartlara riayet etmediğin için o sevabı alamadın. Gıybeti terk

etmedin, sevabı kaçırdın; malayaniyi terk etmedin, sevabı kaçırdın; gözüne oruç tutturmadın, harama baktın, sevabı kaçırdın; diline hâkim olmadın, onun bunun kalbini kırdın, sevabı kaçırdın.

Dikkat edilirse tasavvuf sonradan çıkma bir ilim değildir. Tasavvuf, hadîs-i şerîflerdeki âdâbı derleyen bir ilim dalıdır. Hadîs-i şerîflerdeki ilimleri tasnif etmişiz, “Şunlar bize şurada lazım.” diye. İşte amellerin Allah indinde makbul olması ve kulun Allah’ın rızasına ermek için gerekli olan şartları bildiren ilim dalı, İslâmî ilim dalı tasavvuf olmuş oluyor.

Şimdi bizim bu memlekette, burada, malesef tasavvufu bilmezler.

Peki nasıl öğrenecek orucun kabul olması için gerekli [şartı]? Kişi nefsini yenmeye, hâkim olmaya nasıl muvaffak olacak? Nasıl olacak da camide Peygamber Efendimiz’in huzurunda kavga etmeyecek? Nasıl olacak da insafı, merhametli olacak? Nasıl olacak da Allah’ın sevgili kulu olacak, mânevî işaretlere ve şehadetlere mazhar olacak, tatlı rüyalar görecek, müjdelere nâil olacak?

İşte tasavvuf bunları anlatıyor. Bu bakımdan tasavvuf ilmi, bütün şer'î ilimlerin ruhu gibidir. Hani bedenden ruh çıktığı zaman beden orada yatıp kalıyor, bir işe yaramıyorsa, tasavvuf ilminin çatısı altında toplanmış olan şer'î hükümler, yani “ilm-i bâtın” dediğimiz, “ilm-i ahkâm-ı kalb” dediğimiz, kalbin, gönlün ahkâmını anlatan incelik, o kaidelere riayet edilmediği zaman amellerin sevaplarına nâil olunmaz.

Deneme yaptılar. Erkek hurmanın çiçeklerini alırlardı, dişi hurmanın yanına bağlardı, hurma olsun diye. Bir keresinde bağlamadılar, hurmalar olmadı. Deneme sonunda anlaşıldı ki o aşılama olmadığı için, o çiçekler öbür tarafa gelmediğinden, o tozlaşma olmadığından hurmalar bitmedi.

Bunun gibi, amellerin kabul olmasının şartlarına riayet edilmediği takdirde, insan boşuna yorgunluk çekme durumuna düşebilir. Hatta günaha girme durumuna düşebilir. Hatta kendisini aldatır, “Ya ben iyi yoldayım...” sanıp da sonra âhirete gittiği zaman elinin çok boş olduğunu anlar.

O bakımdan, büyüklerimiz demişler [ki];

“Bir insan alim bile olsa tasavvufa bağlanmadıktan sonra [olmaz.]”

Tasavvufa bağlanmaktan maksat, “bu hadis kitaplarında, âyet-i kerîmelerde bildirilen bâtınî ahkâmı tatbik ettikten sonra” demek. Tasavvuf havadan bir iş, başka bir ilim değil, gayri İslâmî bir ilim değil. O şartlara riayet etmedikten sonra bir alim belli bir noktaya kadar gider, âbid olur; daha ileri gidemez, ârif olmaz, orada kalır.

Hadîs-i şerîflerde okumuştuk ki; Allahu Teâlâ hazretleri bir alimi bin âbiden daha üstün sayıyor. O alim tabii ârif alim demek; yani kalbi uyanmış olan, kalbi nurlanmış olan, kalp ilmine, bâtın ilmine sahip olmuş olan, Allah’ın sevgili kulu demektir. Hadîs-i şerîflerde methedilen ilimlerin hepsi odur. Hadîs-i şerîflerde methedilen ilimler Abdulaziz üniversitesinin teknoloji fakültelerinde okutulan ilimler değildir; Allah’ın rızasını kazanma ilmidir. Allah’ın rızasını bir insan kazanamazsa, cenneti kazanamazsa... Bir motoru çalıştırmayı öğrenmiş... Sen cenneti kazanmayı öğrendin mi?

Yok. O zaman senin yaptığın ne işe yarar! Sen kendin ebedî, sonsuz hayatın olan âhiretini kurtaramamışsın. Sen ne biçim alimsin! Ne biçim alimsin ki Allah'ın rızasını kazanamamışsın, cenneti kazanamamışsın, cehennemde çatır çatır yanıyorsun. Paçayı kurtarmamışsın, tehlikeden kendini koruyamamışsın. Böyle alimlik mi olur?!

Onun için, Allahu Teâlâ hazretleri hepimizin kalbini nurlandırсын, basiretimizi açsın. O amellerimizin kendisi indinde makbul olmasına yarayacak olan bilgilere de bizleri sahip eysin ki öylece sevdiği kul olalım. Huzuruna sevdiği kul olarak varalım ve cennetine, cemâline erelim.

Bir de bu tasavvuftan söz açılmışken söylemek lazım. Dikkat edilirse Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'i Allahu Teâlâ hazretleri âlemlere rahmet olarak gönderdi.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

Ve mâ erselnâke illâ *rahmeten li'l-âlemîn*.¹

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا

Ve mâ erselnâke illâ *kâffeten li'n-nâsi beşîran ve nezîrâ*.²

Bütün insanlara müjdeleyici ve korkutucu olarak [gönderdi.] Allahu Teâlâ hazretleri dileseydi gökten kitap indirebilirdi.

Ankara'da münevverler kendi aralarında Allah'ın varlığı üzerinde, dinin gerçekliği üzerinde konuşuyorlarmış. “Din doğru mudur, eğri midir? İnanmak lazım mı? Bu ilericaliğe sığar mı, sığmaz mı?” gibi konuşmalar yaparken bir kardeşimiz demiş ki; “Ben Allah'a nasıl inanmam ki! Memleketten kalkıp tahsil görmek için Ankara'ya gelmişim, İstanbul'a gelmişim. İstanbul'da beş parasız kaldım. Müracaat edeceğim kimse yoktu. Bir öğrenci durumundaydım. Birkaç gün aç kaldım. Aç kaldığım sırada

¹ 21/ Enbiyâ, 107.

² 34/ Sebe, 28.

yolda böyle aç yürürken ‘Yâ Rabbi! Tanıdığım kimse de yok, aç da kaldım, benim hâlîm ne olacak? Sen benim Rabbimsin, sen benim hâlîmi biliyorsun!’ diye iltica ederken, yağmurlu havada alnıma ‘şak!’ diye bir şey çarptı.” Bundan 13-15 sene kadar önce... Nedir bu çarpan diye bir de bakmış ki 50 lira! Allah alnına yapıştırıyor; “Al kulum, sen benden mi istedin?” Avucuna değil, alnına yapıştırıyor! Onun için, “Allahu Teâlâ hazretlerini ben nasıl olur da kabul etmem, nasıl olur da O’nun varlığından gafil kalırım, nasıl olur da o hususta tereddüt ederim?” diye [söylemiş.]

Allahu Teâlâ hazretleri Peygamber Efendimiz’i gönderdi. Dileseydi bu 50 lirayı gönderdiği gibi gökten tekbir sesleri ile kitap da indirirdi. Böyle pırl pırl bir kitap inerdi; herkes kitabı okurdu, olurdu. Veyahut herkesin gönlüne, kulağına, herkesin duyacağı bir şekilde; “Ey insanlar! Hadi bakalım, beş vakit namaz kılın.” diye bir ses gelebilirdi. Allah buna kâdir, bunu duyurmaya kâdir. Fakat peygamber gönderdi.

Dikkat edilirse bu peygamber, gönderildikten sonra 23 sene kavmi içinde faaliyette

bulundu. Ve kavminin insanlarına Allah'ın emirlerini tebliğ etti. Allah'ın emirlerini de söylemekle yetinmedi, bizzat kendisi üzerinde uygulayarak gösterdi. Ve onlara bu bilgileri böyle “Belli saatlerde gelip size dersi vereyim. Ondan sonra çantanızı alın, benim yanımdan çıkın.” tarzında öğretmedi. Devamlı hayatın içinde, bir arada bulunarak öğretti. Bu öğretim metoduna “bir arada bulunmak, sohbet yoluyla, musahabet yoluyla öğretme” derler. Peygamber metodu. İnsanlarla bir arada bulunursun, düşersin, kalkarsın, oturursun, yatarsın, konuşursun, yersin, içersin; bu esnada öğrenir. İşte bu öğretime “musahabet yoluyla, sohbet yoluyla, sahabelik yoluyla eğitim” derler. Peygamber Efendimiz'in eğitim metodu 23 senede insanları bu tarzda eğitmek oldu. Onun için en bereketli öğretim metodu budur. Dini en güzel öğreten metot budur. Kişi görerek öğrenir. Evlat, annesinden babasından Müslümanlığı öğrenir. Öğrenci, talebe, hocasının hâlinden hâli alarak öğrenir.

Onun için, büyüklerimiz Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in eğitimdeki bu metodunu uygulayarak gelmiş. Tasavvuf

dediğimiz şey, Peygamber Efendimiz'in her şeyini uygulamak, her hâlini kendimize hal edinmek, her edebini kendimize edep edinmek olduğu için, bu tarzda aynı metodu uygulamışlar. Nasıl sahâbe-i kirâm Peygamber Efendimiz'in etrafına toplanmışsa müritler de mürşitlerin etrafında toplanmış. Tıpkı aynı hayat... aynı Zaten Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri hadîs-i şerîflerinde, kendisinin vârislerinin, veresetü'l-enbiyânın ilmiyle âmil olan ârifler, alimler olduğunu bildirmiş. Demek ki dedelerimizin, mürşitlerimizin, silsile-i tarikatimizdeki büyüklerimizin, pirlerimizin metodu, Peygamber Efendimiz'in eğitim metodu olmuş oluyor. Etrafına toplanıyor, etrafındakilerle beraber bulunmak suretiyle İslâm öğretilmiş oluyor. Demek ki tasavvufun temelleri Kur'ân-ı Kerîm'den ve hadîs-i şerîflerden, ta oralardan kaynaklanıyormuş. Kökler oralardan feyz alıyormuş.

Ayrıca bir de şu var ki; Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinde, müslümanın müslümanı candan sevmesi ve kardeş olması tavsiye edilmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerinde inneme'l-

mü'minûne ihvetün, “Müslümanlar birbirleriyle ancak kardeştir.”³ diye buyurulmuştur. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hadîs-i şerîflerinde, birbirleriyle kardeş olanların çok büyük feyizlere nâil olacağını, çok büyük sevaplara ereceğini ifade etmiştir. Hatta onların mahşer gününün sıkıntılarına da uğramayacağını ve Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgeleneceğini bildirmiştir.

Kardeşimizle Harem-i Şerif'e giderken sıcağından bahsediyorduk. Yakıcı bir sıcak var, 40 küsur derece sıcak. Dedim ki; hadîs-i şerîflerde bildiriliyor ki mahşer gününde güneş insanın tepesine bir mil kadar yaklaştırılacak. Sıcaklıktan beyni kaynayacak. O zaman o kadar fazla sıcak olacak ve insanın bir gölgesi olmayacak. Ancak dünyada yapmış olduğu hayır ve hasenâtın ve sadakaların kendisine fayda vereceği, gölge edeceği bildiriliyor.

Bir de asıl güzel olan, asıl rağbet edilecek olan taraf şudur ki; Allah'ın birbirini Allah rızası için seven kulları Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde

³ 49/Hucûrât, 10.

nurdan minberlerde oturacaklar. Onlar mahzun olmayacaklar, sıkıntı çekmeyecekler, Arş'ın gölgesinde oturdukları için. Ve uzun zaman, 50 bin yıl zaman, onlara bir namaz kılımı kadar kolay gelecek. Yani Allah onlara o günün sıkıntısını çektirmeyecek.

İşte tasavvuf büyüklerimiz bu “tarikat” dediğimiz [yolda] bunu sağlamak için bu kardeşliği getirmişler. “İhvânımız”, yani “kardeşlerimiz” diyoruz. Bu kardeşliği candan yapmalıyız ki, candan kardeşlik olmalı ki Allahu Teâlâ hazretlerinin o mükâfatlarına erelim. Resûlullah Efendimiz'in o bahsettiği, anlattığı, müjdelediği iltifatlara, ikramlara nâil olalım.

Onun için birbirimizi candan sevmemiz lazım. Onun için birbirimizin yüzüne gülüp arkasından kuyumuzu kazmamız olmaz, tasavvufa aykırıdır. Biz derviş olursak birbirimizi candan sevmek zorundayız. Aksi takdirde derviş olmayız. Birbirimizin gıyabında başka türlü konuşursak, yüzüne başka türlü bakarsak dervişlik olmaz. Birbirimizi sevemezsek dervişlik olmaz. Birbirimize dargın olursak dervişlik olmaz. Yani has Müslümanlık olmaz.

Allahu Teâlâ hazretleri pazartesi perşembe günleri bütün müslümanların suçlularından istediği kadarını affediyor. Fakat birbirleriyle aralarında kin olan iki kardeşe sıra gelince onları affetmeyeceğini Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfinde bildiriyor. Allahu Teâlâ hazretleri dermiş ki; “Bunlar birbirleriyle sulh oluncaya kadar, birbirleriyle hallerini düzenleyinceye kadar onları bırakmayın, onlara af yok.” Her pazartesi perşembe af var ama birbirine kin tutup düşmanlık besleyenlere yok.

Onun için, şimdi bu akşam inşaallah kardeşlerimizi bir araya getirdik ki, bir musafaha merasimi yapacağız, herkes birbirinin elini sıkacak, dargınlar barışacak. Öyle hem dervişlik hem dargınlık, hem dervişlik hem kin, adavet olmaz. Dervişin içi dışı temizdir, paktır, kalbi sâfîdir. Ve Allahu Teâlâ'nın rızasını istediği için dargın olan kardeşlerden hangisi daha önce selam vermeye kalkarsa Allah indinde makbul olan o oluyor; dargınlığı ilk önce o izale etmeye girişmiş olduğu için.

O halde, inşaallah, Allah bizleri o çok feyizli, çok makbul bir ilim olan tasavvufun

içinde tahakkuk etmeyi, yani tasavvufun derinliğine dalıp hakikatini elde etmeyi nasip etsin. Denize dalıp da inciye mercanı çıkarttıktan sonra, yarı yoldan döndükten sonra olmaz. Madem bu ummana daldık, inşaallah o feyizleri de Rabbimiz elde etmeyi nasip eylesin.

c. Nimetten Dolayı Allah'a Hamdetmek

Bu kadar izahatla yetinerek diğer hadîs-i şerîfe geçelim.

مَنْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ نِعْمَةً فَلِيُحْمَدِ اللَّهَ
وَمَنْ اسْتَبْطَأَ الرِّزْقَ فَلْيَسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَمَنْ حَزَنَهُ
أَمْرٌ فَلْيَقُلْ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

Men en'ama'llâhu aleyhi ni'meten fe'l-yahmedillâhi, ve men istebtaa'r-rızka fe'l-yestağfirillâhe, ve men hazenehû emrun fe'l-yekul: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh.

Bu hadîs-i şerîfi de Peygamber Efendimiz'den damadı mübarek Hz. Ali Efendimiz, kerremallahu veche rivayet eylemiş. Peygamber Efendimiz Hz. Ali Efendimiz'in rivayet ettiğine göre buyurmuş ki;

“Kimin üzerine Allah bir nimet bahşetmiş ise, ikram etmiş ise, vermiş ise Allah’a hamd etsin.”

“Kim Allah’ın nimetine erdiyse...”

Mesela bir arabamız var, içine girdiğimiz zaman mükeyyifini çalıştırıyor, serin bir hava geliyor, sanki böyle bir buzlu bardak suyu içmiş gibi insan serinliyor; elhamdülillah. Evimiz var; elhamdülillah. Minderlerimiz, halılarımız, başımızı sokacak bir yerimiz var, işyerimiz var. Elhamdülillah, bir hanımımız var, yemeklerimizi pişirir. Elhamdülillah, çoluk çocuğumuz var, çoluk çocuğumuz olmasa ne sıkıntılar çekerdik, doktor doktor dolaşırdık. Elhamdülillah, hastalığımız yok, vücudumuz âfiyette...

İşte böyle bir nimete sahipse bir insan; “Bir nimete mazhar olan, üzerine Allah’ın ikramı gelmiş olan, bir nimete bulaşmış olan kimse Allah’a hamd etsin.”

Elhamdülillâhi alâ ni’meti’l-İslâm. Elhamdülillâhi alâ ni’meti’z-zâhirati ve’l-bâtina. Elhamdülillâhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn.

Geçmiş olan rızık, yolda takılmış olan rızık takılmasın, takıntıdan kurtulsun, gelsin.

Onun için, günah işlerse insan, işlenen günahlar rızkının azalmasına, bereketin bitmesine sebep olur. Günahlarımıza tevbe edeceğiz. Estağfirullâh el-azîm ve etûbü ileyh. Allah'ın rızası olmayan, razı gelmediği her işten, her bir amelden, her türlü gûnahtan, her türlü suçtan, hatadan, kabahatten Allah'a iltica edelim, bizi affeyesin. Affını mağfiretini isteriz, istiğfar eyleriz. Onu tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki tevbe ve istiğfar etmekle rızkın bollaşması arasında bir münasebet var. Bunu hatırımızda tutalım. Nimet ile hamd arasında bir münasebet var. Bunu hatırımızda tutalım.

Bir de, kendisini bir işin mahzun ettiği kişi... Men hazenehû emrun fe'l-yekul: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh. Böyle mahzun bir iş başına gelmiş de biraz boynu bükük, keyfi kaçmış, kaşları çatık, üzgün... O kimse de lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh diyecek. Bu da onun ilacıdır.

Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh, Arş-ı Âlâ'nın gizli hazinelerinden bir hazinedir. İnsanlar tabii bunu bilmiyorlar ama bir hazinedir.

Onun için, lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm'i çok söylemek lazım. Bu, insanın bir üzüntüsünü giderir, bir de kendisine gelmiş olan nimetin devamına sebep olur. "Kendisine bir nimet gelmiş olan insan, o nimetin kendisinde kalmasını istiyorsa çok lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm desin." diye Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi de var.

Onun için, bu mübarek sözü de evradımızın, günlük okuyacağımız zikirlerin arasına ekleyelim. Günde 20 defa lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm diyelim. Çünkü insan hadîs-i şerîfleri okudukça dinlediğini tatbik etmeye azmetmeli. Hem tatbik de etmeli ki ecre, sevaba nâil olsun.

مَنْ بَرَّ وَالِدَيْنِ طُوبَى لَهُ وَزَادَ اللَّهُ فِي عُمْرِهِ

Men berre valideyni tûbâ lehû ve zâda'llâhu fî umrihî.

d. Anne Babaya İyi Evlatlık Etmek

Buhârî'nin rivayet ettiği bir hadîs-i şerîf.

“Kim ana babasına iyi evlatlık yaparsa ne mutlu ona! Allah onun ömrünü ziyadeleştirir.” diyor Peygamber Efendimiz.

Onun için annesi babası sağ olan kardeşlerimiz, annesine babasına riayet etsin, hediye alsın, tatlı söz söylesin, elini öpsün, ayağını öpsün, hizmetine koşsun...

Kardeşimize bir âmâ geldi, bir şey söylüyor. Meğer abdest aldırılmak istiyormuş. Yeri soruyormuş. Götürdü. “Ben kendim alamam.” demiş. Aldırdı. Ne güzel! O da bir sürü dua etmiş. Zaten bir insan iki gözü görmez olur da sabrederse Allah ona cenneti veriyor. Ve cennetin insanının duasını, hatırını da Allah kırmaz. İnşallah büyük mükâfatlara nâil eyler.

e. Mâlâyanı Terketmek

Bir hadîs-i şerîf daha okuyalım, ondan sonra bugünkü dersimizi tamamlayalım.

Ayrıca bu anne ve babaya iyiliğin ömrü arttırmasından ayrı bir mesele daha var. Kim kendi anne babasına hürmet ederse onun ev-

latları da kendisine hürmet eder. Et bul dünyası kaidesinden. Kendi evlatlarının kendisine âsi olmamasını isteyen, anne babasına güzel evlatlık yapacak. Ona da gayret edelim.

مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ

Min hüsni İslâmî'l-mer'i terkühû mâ lâ ya'nîhi.

Tirmizî, Ebû Hüreyre *radıyallahu anh*'ten rivayet etmiş ki;

“Kişinin Müslümanlığının güzel olmasının alametlerinden birisi de malayaniyi terk etmesidir.”

Malayani, Arapça'da mürekkep bir kelimedir. Mâ mensûredir, “Şol şey ki” demek. Lâ ya'nî, “bir anlam ifade etmeyen” demektir. Mâ lâ ya'nî de, “bir anlam ifade etmeyen iş veya söz” demektir.

Konuşuyor... “Senin bu söylediklerinden ne çıkıyor? Sabahtan beri konuşuyorsun, bir işe yaramadın. Biraz sus da tesbih çekelim. Tesbihimizi şaşırttırıyorsun. Kur'an okuyacağız, Kur'an okutturmuyorsun.” diyor insan bazen. Konuşması da havadan sudan böyle şeyler...

Veyahut bir iş yapıyor, akşama kadar incir çekirdeğini doldurmaz, kıymeti olmuyor.

Onun için iyi müslüman, malayaniyi terk edecek. Her işe yaramaz sözü, her faydasız işi terk edecek.

Büyük evliyâullah pirllerimizden, şeyhlerimizden birisi demiş ki;

“Her nefes insanın elinden kaçan bir hazinedir.”

Çok güzel bir söz. Biz hazineden vazgeçtik; “Her nefes insanın cebinden düşen 10 riyaldir.” denilse, 10 riyalden vazgeçtik, “bir riyal” denilse insanın ödü patlar. “Yahu günde şu kadar nefes, şu kadar riyal kaybediyorum ben!” diye gözlerini dört açar, bütün dikkatini çeker ve vaktini boş geçirmemeye çalışır. Ama bir nefes hazineymiş, ona bile kıymet vermiyor.

Büyük insanların neden büyük olduğunu o sözlerden anlıyoruz. Bir söze bakınca insanın büyüklüğü anlaşılıyor. Nefesine bir hazine kadar değer veriyor. Demek ki zamanını ne kadar değerli geçiriyor, ne kadar kıymet veriyor!

Allahu Teâlâ hazretleri zamanın kıymetini bilen, zamanı en güzel tarzda değerlendiren ve şu fâni ömrümüzde Allah'ın rızasını kazanıp huzuruna sevdiği razı olduğu, yüzü ak, alını açık kullar olarak varan, sevdiği kullarla beraber cennetine giren, cemâlini gören, *selâmün kavlen min rabbın rahîm* selâmına, hitabına, şerefine mazhar olan bahtiyarlar zümresine cülemizi nâil eylesin.

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ ve bi-hürmeti habîbihi'l-müctebâ Muhammedini'l-Mustafâ ve bi-hürmeti şehri Ramadan ve bi-hürmeti beldeti nebiyyinâ Muhammedini'l-Mustafâ ve bi-hürmeti esrârı sûreti'l-Fâtihâ.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
28 Rebîü'l-Evvel 1407 / 30.11.1986

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

